

2011.2

Driemaandelijks magazine
Zomer 2011 – juni/juli/augustus
N° 90 – 23ste jaargang

Indonesisch oerwoud vermalen tot papier

DOSSIER
Hoe Europa de zee
leegvist

Afgiftelokator: Brussel X 1/2219

www.greenpeace.be

GREENPEACE

2011.2

Driemaandelijks magazine
Zomer 2011 – juni/juli/augustus
N° 90 – 23ste jaargang

3-6

.ACTUA

Volg het werk van Greenpeace van de voorbije drie maanden, in België maar ook wereldwijd.

I-VIII

.DOSSIER

Hoe Europa de zee leegvist.

7

.INTERVIEW

Kernenergie, een bron die uitdooft.

8-9

.ZOOM

Sinar Mas vermaakt de laatste regenwoud in Indonesië.

10

.JAARRAPPORT 2010

Overzicht van onze cijfers in 2010.

11

.IN ACTIE

Stel je kandidaat om lid te worden van onze Algemene Vergadering.

Greenpeace is een internationale organisatie die tot doel heeft om milieubedreigingen aan te klagen en concrete oplossingen aan te dragen voor de bescherming van het milieu en de bevordering van de wereldwijde vrede. Onze waarden zijn geweldloosheid, confrontatie, onafhankelijkheid en de kracht van gezamenlijke actie.

Greenpeace magazine wordt gemaakt voor de sympathisanten van Greenpeace België – **Redactie en vertaling:** Caroline Vetter, Jelle De Mey en Lieve De Meyer – **Concept:** Page in extremis – **Druk:** Massoz – Gedrukt op Cyclus Print, 100% gerecycleerd, niet-chloorgebleekt papier – **Werkten mee aan dit nummer:** Arnaud Collignon, Eloi Glorieux, Joëlle Herin, Jonas Hulsens, An Lambrechts, Elysabeth Loos, Jan Vande Putte. Foto cover: © FB Anggoro / Greenpeace-België – **Verantwoordelijke uitgever:** Michel Genet, Haachtsesteenweg 159, 1030 Brussel, tel 02 274.02.00, fax 02 274.02.30, www.greenpeace.be – erkenningsnummer: P501034

Volg ons op

www.facebook.com/greenpeace.belgium

www.twitter.com/greenpeace_be

www.youtube.com/greenpeacebelgium

Steun ons! IBAN BE03 0011 3807 0684 - BIC GEBABEBB

Ze hebben ons gezegd

Michel Genet

Directeur

Greenpeace België

Ze hebben ons gezegd:

"De ramp in Tsjernobyl was vooral te wijten aan de onverantwoordelijkheid van het sovjetsysteem; zo iets zal elders nooit gebeuren." En toen kwam Fukushima, in Japan, het Mekka van de technologie. We zagen brandweerlui en helikopters zoals bij een bosbrand uit alle macht bakken water storten om de fusie van een reactor of de oververhitting van het koelbassin te voorkomen.

Ze hebben ons gezegd:

"Hier hebben we aan alles gedacht, alles is voorzien, niets kan ons overkomen." Maar na de catastrofe in Japan begon het discours lichtjes te veranderen: "We gaan leren uit de ervaringen van Fukushima. We gaan ook 'stresstests' uitvoeren, want we willen zeker zijn dat alles in orde is, ook al zeggen we dat dat het geval is. Maar goed, het nulrisico bestaat natuurlijk niet..."

Ze hebben ons gezegd: "Jullie zijn hoe dan ook onrealistisch, want we kunnen niet zonder kernenergie. De wind blaast niet de hele tijd, net zoals de zon niet de hele tijd schijnt." Nochtans stellen we vast dat het mogelijk zou zijn om tegen 2015 Doel 1 en 2 en Tihange 1 te sluiten. We hoeven niet nog eens tien jaar te wachten om die beslissing te nemen, zoals de regering-Leterme in oktober 2009 heeft voorgesteld. Als we de kernuitstap uitstellen, zullen we nooit de energietransitie kunnen aanvangen, waarvan iedereen toegeeft dat ze onontbeerlijk is. Natuurlijk moet die transitie passen in een klimaat- en energieplan dat ambitieus moet zijn als ons land zijn verbintenissen op het vlak van het klimaat wil nakomen, zo vlug mogelijk wil afstappen van kernenergie en wil kiezen voor een economie op basis van energie-efficiëntie en hernieuwbare energie. En dat moet bovendien gebeuren op een manier die zowel op sociaal als economisch vlak aanvaardbaar is.

Ze hebben ons gezegd... Maar we zijn het moe dat ze ons zeggen wat we moeten denken en doen op het vlak van energie. Wij willen iets anders voor onszelf en voor onze kinderen. We willen een veilige en duurzame toekomst, die berust op echt welzijn!

PS: Indien je zoals wij zin hebt om het zelf te zeggen in plaats van gedicteerd te worden, teken dan onze petitie 'Stap mee uit kernenergie' (zie p. 4-5 en de achterflap van dit magazine) en verspreid de boodschap door de Stop & Go-affiche voor je raam te hangen.

© Greenpeace/Guang

World Press Photo bekroont foto's van Greenpeace

Lu Guang heeft in juli vorig jaar beelden geschoten van het olielek in het Chinese Dalian. Begin 2011 kreeg hij van World Press Photo de derde prijs.

De prijs is een mooie beloning, maar het blijft natuurlijk in de eerste plaats de bedoeling om aan de hand van de foto's van Lu Guang te herinneren aan het menselijke en ecologische drama achter de olieramp in China. Een brandweerman, Zhang Liang, kwam om het leven terwijl hij de lokale bevolking te hulp snelde.

Zulke foto's maken duidelijk hoe belangrijk het is om getuigenis te brengen van natuurrampen in de wereld. Door de publieke opinie bewust te maken van de ware kostprijs van milieuverwoesting, wordt het eenvoudiger om verandering mogelijk te maken. De verschrikkelijke beelden uit Dalian behoeven geen commentaar. Ze schreeuwen om af te stappen van olie en voluit te kiezen voor hernieuwbare energie. World Press Photo is een van de meest prestigieuze prijzen voor fotojournalistiek.

Bekijk de foto's op www.worldpressphoto.org

C.V.

Eerste boorplatform onderweg naar Noordpool

Hoe lang blijft het noordpoolgebied nog ongerept? Nu het poolijs smelt, staan de grote bedrijven te popelen om de olievoorraden onder de Noordpool te ontginnen. Momenteel zet het booreiland Leiv Eiriksson koers naar Groenland.

Eind april gingen onze actievoerders aan boord van de Leiv Eiriksson, het tweede grootste boorplatform ter wereld. De klimmers zijn erin geslaagd het boorplatform enige tijd op te houden, ergens tussen de Zee van Marmara en de Egeïsche Zee, nabij

Turkije. Maar het slechte weer dwong hen voortijdig de bezetting af te breken. De Leiv Eiriksson wordt gestuurd door oliereus Cairn Energy. Afgelopen zomer bezette Greenpeace een ander booreiland van deze Britse multinational, in de Baffinbaai nabij Groenland waar ook dit booreiland zal opereren.

Meer olie oppompen betekent meer olie opbranden en dus meer broeikasgassen uitstoten, wat dan weer de opwarming van de aarde in de hand werkt. Om het noordpoolgebied te beschermen, zijn maatregelen nodig die onze afhankelijkheid

© Markel Radondo / Greenpeace

van olie afbouwen. Het komt erop aan de miljarden euro's die vandaag naar de ontginning van vervuilende olie gaan, te investeren in een energie(re)volutie, in het zuiniger maken van nieuwe auto's en in de ontplooiing van propere technologieën.

J.D.M

Kunnen we onze kerncentrales sluiten?

De ramp in Fukushima heeft nog maar eens aangetoond hoe gevaarlijk kernenergie wel is. Meteen na de catastrofe waren ook in België heel wat stemmen te horen om af te stappen van kernenergie. Maar kunnen wij zonder die technologie? Absoluut, als we het maar willen.

De wet op de kernuitstap van 2003 voorziet dat de zeven reactoren van Tihange en Doel ten laatste na veertig jaar werking de deuren zouden sluiten. Concreet betekent dit dat de drie oudste reactoren in 2015 dichtgaan en dat de vier andere tussen 2022 en 2025 buiten gebruik worden genomen. Greenpeace vindt het van essentieel belang om die wet uit te voeren en tegelijk ook af te stappen van steenkoolcentrales, die heel veel CO₂ uitstoten.

Voor 2015 is de opvolging voorzien

Voor alle duidelijkheid, de reactoren die in 2015 moeten sluiten leveren 'slechts' 10 % van onze elektriciteit. Zij vertegenwoordigen een productiecapaciteit van 1800 MW. Sinds de wet van 2003 van kracht is, werden heel wat duurzame projecten opgestart. Het gaat onder andere om de gas-stoomturbine (GST) van Amercoeur, diverse centrales voor warmtekrachtkoppeling in Antwerpen, offshore windmolenparken enzovoort. Bovendien zitten er nog heel veel projecten in de fase van uitvoering of planning. We mogen ervan uitgaan dat die tegen 2015 operationeel zullen zijn. Al die projecten samen zijn goed voor

een capaciteit van meer dan 4000 MW – dat is meer dan het dubbele van het vermogen van de reactoren die in 2015 moeten sluiten. Het mag dus geen probleem vormen om de eerste reactoren voorgoed stil te leggen. Vooral ook omdat de vooropgestelde cijfers berusten op voorzichtige ramingen, die geen rekening houden met de vele projecten die tegen 2015 nog kunnen worden gelanceerd, zeker als de volgende regering de wet op de kernuitstap bevestigt.

En wat na 2015?

De reactoren die tussen 2022 en 2025 de deuren moeten sluiten, leveren vandaag 42 % van onze elektriciteit en hebben een productievermogen van 4000 MW. In principe is de sluiting ervan perfect haalbaar. De wachtwoorden hiervoor zijn: energiebesparing en duurzame energie.

Er is een enorme potentieel op het vlak

van energiebesparing. We vragen zeker niet het onmogelijke, maar we willen dat België zich minstens op het niveau van de buurlanden schaaft door zijn verbruik met een derde te verminderen. Ons energieverbruik ligt zowel per inwoner als in aandeel van het bruto binnenlands product (bbp) veel hoger dan in onze buurlanden. Eén voorbeeld: voor de verdubbeling van het bbp van Vlaanderen tussen 1990 en 2007 hadden wij 43 % meer energie nodig. De Duitse deelstaat Noordrijn-Westfalen, die met zijn zware industrie in het Roergebied vergelijkbaar

'Het energieverbruik ligt in België veel hoger dan in de buurlanden.'

sommige politici stellen die opnieuw in vraag.

'Groene' investeerders moeten momenteel opboksen tegen de oneerlijke concurrentie van kerncentrales die al lang zijn afgeschreven. Als de wet op de kernuitstap wordt nageleefd, kan die concurrentie vervallen. Maar als de kerncentrales langer mogen openblijven, bestaat het gevaar dat ontwikkelaars ontmoedigd raken omdat er goedkope kernenergie beschikbaar is en omdat kerncentrales de snelle ontwikkeling van hernieuwbare energie blokkeren.

Nucleaire of hernieuwbare energie?

Net zoals steenkoolcentrales zijn kerncentrales weinig flexibel en kunnen zij zich moeilijk aanpassen aan een schommelende vraag naar energie. Zij draaien namelijk voortdurend op volle kracht en leveren het grootste deel van de elektriciteit. Andere, meer flexibele productie-installaties, zoals windmolens, worden gebruikt om pieken in de vraag op te vangen. Zo gebeurt het in Spanje en Duitsland vaak dat de windmolens worden stilgelegd op het moment dat er

April 2011: actie "Stop & Go" op het 'Atomium'.

© Greenpeace/Vidal

Een alliantie voor hernieuwbare energie

Greenpeace, WWF, Bond Beter Leefmilieu en Inter-Environnement Wallonie hebben een platform gelanceerd onder de noemer "Stop&Go". "Stop" verwijst naar het afstappen van kernenergie, "Go" wijst op de keuze voor hernieuwbare energie. Ons doel? Zorgen dat alle betrokkenen (onder andere uit bedrijven, vakbonden en de politieke wereld) zich achter dit initiatief scharen. Sluit je aan

op Facebook: www.facebook.com/stopgoBE

maar weinig vraag naar stroom is. Het is dan ook logisch dat hun rendement daalt, waardoor ook het enthousiasme van de 'groene' investeerders afneemt. Het komt er dus op aan voor kernenergie óf hernieuwbare energie te kiezen.

Afstappen van kernenergie? Het is technisch haalbaar, maar vergt wel politieke wil.

'100 % hernieuwbare energie'

Greenpeace gaat verder dan de kernuitstap en streeft naar een toekomst voor Europa en dus ook voor België met '100 % hernieuwbare energie' tegen 2050. Daarvoor moet we niet alleen komaf maken met kernenergie, maar ook met de centrales op fossiele brandstoffen. Alleen doeltreffende gascentrales zoals GST en warmtekrachtkoppeling zijn als technologie aanvaardbaar in de overgang naar een 100 % hernieuwbare energietoekomst. Die gascentrales, die weinig CO₂ uitstoten, zijn flexibel en kunnen dus voorrang geven aan echt groene energie op het elektriciteitsnet. En dat is een niet te onderschatten troef.

Caroline Veter

Wat kan jij doen?

Stap mee uit kernenergie

- Teken de petitie op www.stop-kernenergie.be
- Laat mensen uit je omgeving tekenen met behulp van het petitieformulier op de achterzijde van dit magazine

Rock the Ring Contest: wedstrijd tegen verbreding van de Ring

Iedereen kan deelnemen aan deze wedstrijd met een project dat ons kan helpen actievoeren tegen de verbreding van de Brusselse ring.

Ben je creatief en kritisch? Hou je van ingenieuze machines, pakkende slogans en treffende beelden? Denk jij dat je een bulldozer kan tegenhouden met een opvallende choreografie? Voeg de daad bij het woord en neem deel aan onze Rock the Ring Contest. Je kan nog tot 16 augustus 2011 een project inzenden in de vorm van een tekening, video of waarom niet, kleine maquette.

De keuze van de winnaars gebeurt in twee fasen. Een jury maakt een eerste selectie, waarna het publiek zijn stem kan uitbrengen op de site van Greenpeace. Deze stemming heeft plaats van 20 tot 26 augustus. Op die manier wordt een tweede selectie gemaakt. De beste projecten tot slot worden voorgesteld tijdens ons Rock the Ring-festival op 11 september 2011. Het concert wordt een gezellig evenement voor de mobilisatie tegen de verbreding van de Brusselse ring. Meer informatie lees je op www.rockthering.be

Bedoeling van wedstrijd

Waarvoor zullen deze projecten dan dienen? Greenpeace kan er inspiratie uit putten als de werken aan de verbreding van de Ring van start zouden gaan. Eén van de slogans kan op onze spandoeken worden gebruikt. Onze actievoerders kunnen een T-shirt dragen met een afbeelding die werd ingezonden voor de Rock the Ring Contest. En wie weet laten we een van die machines bouwen om bulldozers tegen te houden die ontsproten zijn aan jouw fantasie.

Het is zeker geen eenvoudige opgave. Maar dat geldt ook voor de uitdaging waar we voor staan. De Vlaamse plannen voor de verbreding van de Ring houden geen rekening met het feit dat meer rijstroken meer verkeer zullen aanzuigen, waardoor we in geen tijd opnieuw in de file staan. Hoe valt dat de rijmen met inspanningen om onze uitstoot terug te dringen? Gelukkig bestaan er alternatieven zoals een grotere verscheidenheid aan transportmiddelen, minder fiscale voordelen voor bedrijfswagens, een aangepaste maximumsnelheid enzovoort. Dat wordt onze boodschap 11 september.

Neem deel

Protesteer mee tegen de verbreding van de Ring, gebruik je verbeelding en neem deel aan onze wedstrijd. Stuur je project door uiterlijk op 16 augustus 2011. Alle praktische informatie en het volledige reglement van de Rock the Ring Contest zijn beschikbaar op www.rockthering.be

E. L.

© Kim White / Greenpeace

© Kim Haughton / Greenpeace

© Matteo Nobili / Greenpeace

© Matteo Nobili / Greenpeace

© Kim Haughton / Greenpeace

Facebookers kanten zich tegen energiekeuze van hun favoriete netwerksite

In 24 uur tijd hebben jullie meer dan 80.000 reacties gepost onder een bericht op Facebook waarin Greenpeace de socialenetwerksite vraagt om over te schakelen op groene energie. Het aantal is goed voor een vermelding in het Guinness World Book of Records.

Enige tijd geleden startte Greenpeace wereldwijd met de campagne "Unfriend Coal", nadat was gebleken dat Facebook steenkool verkiest boven hernieuwbare energie om zijn nieuwe datacenter aan te drijven. Met de stunt van 80.000 reacties neemt de campagne een hoge vlucht. Mensen uit de hele wereld hielpen mee om het wereldrecord te verpulveren. De commentaren die ze achterlieten waren creatief, ironisch en ook ernstig, maar hadden een ding gemeen: allemaal willen ze dat Facebook een energierevolutie doorvoert om zijn datacenters met propere energiebronnen te bevoorraden. Ironisch genoeg kon onze boodschap zich zo snel verspreiden dankzij Facebook, het bedrijf dat hier met de vinger wordt gewezen.

De socialenetwerksite blijft hardnekkig zijn datacenters voeden met energie uit steenkool en atomen. In het Amerikaanse Oregon bijvoorbeeld opende Facebook recent een reusachtig complex waar het de gegevens van zijn miljoenen leden opslaat. De tijd dat Facebook werd aangestuurd vanuit een computer op de universiteit van Harvard ligt ver achter ons. Dit center mag dan wel innovatief zijn op het vlak van energiebesparing, door de explosieve toename van virtuele gegevens als foto's, video's en berichten zijn reusachtige servers nodig die veel energie verbruiken. Het probleem is dat de elektriciteit voor het complex grotendeels uit steenkoolcentrales komt. Laat deze energiebron nu net een belangrijke drijfveer achter de klimaatverandering zijn.

De IT-sector heeft het snelst groeiende energieverbruik van alle sectoren ter wereld. Aan het huidige groeitempo zullen datacenters en netwerken voor telecommunicatie, twee pijlers voor de activiteiten van Facebook, tegen 2020 driemaal zoveel elektriciteit vereisen¹.

¹ Rapport (in het Engels) beschikbaar op www.greenpeace.org/usa/en/media-center/reports/make-it-green-cloud-computing/.

Kernenergie, een bron die uitdooft

In 1971 besloot een groepje actievoerders zich te verzetten tegen de Amerikaanse atoomproeven op Amchitka, in Alaska. Uit deze actie werd Greenpeace geboren. Vandaag, 40 jaar later, blijft kernenergie een stokpaardje van de organisatie. We spraken erover met Jan Vande Putte, nucleaire expert van Greenpeace International.

Wanneer begon Greenpeace zijn campagne tegen kernenergie voor burgerdoeleinden?

We voerden onze eerste acties tegen kernenergie al in de jaren zeventig. Toen de eerste kerncentrales werden gebouwd, bestond Greenpeace nog niet. De eerste reactor zag het licht in 1954 in Obninsk, in wat toen nog de Sovjet-Unie heette. Andere landen als de VS, Frankrijk en Groot-Brittannië zijn gevolgd. In de jaren zeventig rezen de kerncentrales met een technologie uit de jaren zestig als paddenstoelen uit de grond. Men dacht dat atoomstroom de energieproblemen zou oplossen. In sommige gevallen was deze 'civiele' kernenergie de basis voor een militair kernprogramma.

Kernenergie kende dus een boom in de afgelopen decennia?

Verre van. Vandaag hebben 30 landen kerncentrales, maar die energievorm dekt amper 13 % procent van alle elektriciteit en 5,5 % van alle energie in de wereld. Kernenergie blijft dus een marginaal fenomeen, ook al zijn er uitzonderingen zoals Frankrijk en België. Naar schatting hebben er sinds het ontstaan van deze energiebron wereldwijd 2000 reactoren gedraaid. Vandaag zijn er 437 reactoren in werking.

Welke overwinningen tegen kernenergie hebben jullie geboekt in 40 jaar?

We voeren actie, klagen projecten voor de bouw van nieuwe atoomcentrales aan en brengen de gevolgen van kernrampen zoals in Tsjernobyl en Three Mile Island

in kaart. Zo hebben we mee de opmars van kernenergie gestopt. De energievorm is trouwens al over zijn hoogtepunt heen. De enige landen waar kernenergie nog kan groeien zijn India en China. Maar ook daar staat de nucleaire optie ter discussie: in India is de bouw van de grootste kerncentrale ter wereld (in Jaitapur) fel omstreden, terwijl in China de ontwikkeling van hernieuwbare energie zo'n vaart loopt dat het land zijn nucleaire ambities kan bijstellen. In België heeft Greenpeace ervoor gezorgd dat kernafval niet langer wordt opgewerkt.

Wat zijn de belangrijkste redenen dat Greenpeace zich tegen kernenergie kant?

Eerst en vooral is er de band met kernwapens. Dat zien we vandaag gebeuren in Iran. Algemeen gesteld kunnen alle landen die civiele kerncentrales hebben de technologie ook gebruiken om een militair programma op poten te zetten.

In België is dat risico zeer klein, maar we

kunnen moeilijk een land toelaten of verbieden om kerncentrales te bouwen op basis van

'betrouwbaarheid'. Als wij centrales mogen bouwen, kunnen we andere landen dat niet ontzeggen. Er is natuurlijk ook het probleem met kernafval, waarvoor tot op vandaag geen oplossing bestaat. Tot slot valt een ongeval nooit uit te sluiten. Denk maar aan Tsjernobyl of Fukushima.

Je bent net terug uit Fukushima. Wat deden jullie daar ter plaatse?

Het was de bedoeling volledig onafhankelijk

de gevaren voor de bevolking te analyseren. Ons team van experts heeft verschillende bodem- en voedselstalen genomen. Onze analyses lagen in de lijn van die van de Japanse overheid. Maar die laatste heeft onvoldoende gecommuniceerd over de resultaten aan de bevolking. We hebben ervoor gepleit om de evacuatiezone rond de centrale uit te breiden tot 30 kilometer. Uiteindelijk hebben de autoriteiten naar ons geluisterd.

Wat is je het meest bijgebleven?

De inwoners rond Fukushima gingen voort met hun leven alsof er niets gebeurd was. Kinderen speelden buiten terwijl onze geigertellers een zeer hoog stralingsniveau aangaven. En ik vergeet ook nooit de vele ontmoetingen met landbouwers die wakker liggen van hun oogst. Die mensen hebben al veel verloren, het is moeilijk om hen te vertellen dat hun producten niet meer geschikt zijn om te verkopen. Ze maken zich zorgen over hun toekomst.

Jan Vande Putte meet de straling in Namie, een dorp op 40 km van de centrale in Fukushima.

© Markel Redondo / Greenpeace

Opgetekend door Caroline Veter

Sinar Mas vermaalt laatste regenwoud in Indonesië

Hoe zou het nog zijn met Sinar Mas? In het verleden stond Greenpeace herhaaldelijk oog in oog met de grootste palmolieproducent van Indonesië, die er niet voor terugdeinst hele stukken regenwoud op te offeren voor nieuwe plantages. Het is al lang geweten dat ook de papiertak van het bedrijf de laatste Indonesische oerbossen tot pulp vermaalt. Een tikkende bom onder het klimaat en een verlies van biodiversiteit, waaronder bedreigde diersoorten als de Sumatraanse tijger en orang-oetan.

© Greenpeace / Daniel Beltrá

Tropische bossen zijn ware schatkamers aan biodiversiteit, dat zal niemand verbazen. Maar ze helpen ook ons klimaat regelen doordat ze enorme hoeveelheden koolstof opslaan. Wanneer regenwoud wordt gekapt of in vlammen opgaat, belandt dit broeikasgas opnieuw in de atmosfeer. Tot een vijfde van de wereldwijde uitstoot komt van ontbossing. Indonesië heeft naast regenwoud ook uitgestrekte veenmoerassen, die nog veel meer broeikasgassen vasthouden dan regenwoud. In totaal bezit het land 22,5 miljoen hectare van zulke moerassen, voornamelijk op het eiland Sumatra.

Die natuurlijke rijkdom maakt van Indonesië's bossen een ware buffer tegen de klimaatverandering. Maar voor hoe lang nog? Recente schattingen plaatsen Indonesië op de derde plaats in de lijst met landen die de grootste hoeveelheid broeikasgassen uitstoten. Is Indonesië dan zo geïndustrialiseerd dat het enkel de Verenigde Staten en China moet voorlaten? Nee, die twijfelachtige eer heeft het volledig te danken aan ontbossing en drainage van veenmoeras. De belangrijkste drijfveren achter deze ontbossing en dus ook achter

de stijgende emissies zijn de palmolie- en papierindustrie in Indonesië. Onvermijdelijk stuiten we dan op de industriële groep Sinar Mas.

Historische eerste stap?

Als consument valt er nog moeilijk te ontkomen aan Sinar Mas. Zijn palmolie en papierpulp wordt verwerkt in een brede waaier aan producten die in de rekken van winkels en supermarkten over de hele wereld liggen. Of het nu om toiletpapier, een boodschappentas, chocoladereep of gebak gaat, allemaal kunnen ze sporen bevatten van bosvernietiging in Indonesië. Eerder nam Greenpeace al Sinar Mas' palmolie op de korrel. Misschien herinner je je de Nestlé-campagne van vorig jaar nog, toen we samen met onze sympathisanten dit voedingsconcern onder druk zetten. Na enkele maanden zwichtte Nestlé en beloofde het om zijn aankoopbeleid te herzien.

Nadat enkele grote afnemers afhaakten, wierp Sinar Mas het over een andere boeg. In februari ontvouwde Golden Agri Resources (GAR), de palmolietak van de

groep, een plan om in de toekomst geen tropische bossen en veengebied meer te vernietigen. Dat kan een historische eerste stap zijn naar de volledige bescherming van het Indonesische regenwoud. Nu is afwachten of het engagement ook in de praktijk omgezet wordt. Ook voor de Indonesische overheid ligt hier een kans voor het grijpen. In 2010 kondigde de Indonesische president immers maatregelen aan om de ontbossing in zijn land duchtig aan banden te leggen, onder meer door de instelling van een tweejarig moratorium. Pogingen om het moratorium effectief toe te passen, laten nog op zich wachten.

Helaas is Sinar Mas niet alleen het grootste palmoliebedrijf van Indonesië, maar is de groep ook eigenaar van 's lands grootste houtpulpfabrikant, Asia Pulp and Paper (APP). Houtpulp is de grondstof voor papier en vormt samen met palmolie de motor achter de razendsnelle ontbossing in Indonesië. Daarom roepen we bedrijven op om geen papier van de Sinar Mas-groep te gebruiken in hun producten en verpakkingen. Bedrijven zoals Xerox, H&M en Gucci engageerden zich reeds om

Activist komt op voor
de bescherming van de
Indonesische bossen.

© Greenpeace / Ardiles Rante

De Sumatraanse tijger is vandaag een met uitsterven bedreigde diersoort.

© Klein-Hubert/BIOS

geen APP-houtpulp of papier meer aan te kopen.

Sumatraanse tijger

Er zijn goede redenen voor het beleid van deze bedrijven. In het rapport 'Pulping the Planet'¹ onderzocht Greenpeace de activiteiten van APP in twee belangrijke natuurgebieden op het Indonesische eiland Sumatra. De onderzoekers stelden vast hoe Sinar Mas grote oppervlaktes regenwoud platgooit. APP gebruikt het hout uit deze bossen als grondstof voor de twee enorme papierpulpfabrieken die het bedrijf bezit op Sumatra. Hier worden de laatste Sumatraanse oerwouden verhakselde en tot pulp vermalen om als toiletpapier, zakdoekjes, kopieerpapier en verpakkingsmateriaal de wereld rond te gaan.

APP houdt zijn onschuld staande: "We willen een wereldleider worden in de pulp- en papierindustrie, en zullen dat op een verantwoordelijke en duurzame manier doen." Het bedrijf spaart kosten noch moeite om zijn duurzaamheidsclaim in de verf te zetten. Aan klanten en

Het rijk van Sinar Mas

Sinar Mas is een van de grootste conglomeraten in Indonesië en een wereldspeler op het vlak van palmolie en papier. Aan het roer staat de Indonesische familie Widjaja. Oprichter Eka Tjipta Widjaja zou de tweede rijkste man van Indonesië zijn, met een vermogen van naar schatting 2,8 miljard euro.

De papiertak van Sinar Mas heet Asia Pulp and Paper (APP). De twee pulpfabrieken van APP op Sumatra verwoesten meer regenwoud dan eender welk ander bedrijf op het eiland. Sinds APP zijn werkzaamheden hier startte in de jaren tachtig heeft het bedrijf in de provincies Riau en Jambi alleen al meer dan 1 miljoen hectare regenwoud vermaald. Dat komt overeen met een derde van België.

De voorbije jaren heeft Greenpeace verschillende rapporten gepubliceerd over Sinar Mas en andere spelers uit de palmoliesector. Ze onthulden dat Sinar Mas zijn imperium uitbouwt ten koste van de laatste Indonesische regenwouden en veenmoerassen.

aandeelhouders vertelde APP dat het na 2007 uitsluitend nog zal werken met vezels uit plantages die sociaal, ecologisch en wettelijk in orde zijn. Maar uit vertrouwelijke documenten van APP blijkt het tegendeel: het bedrijf blijft regenwoud en veengebied aankopen om er plantages aan te leggen. Een nieuwe concessie in het Bukit Tigapuluh National Park op Sumatra bijvoorbeeld is een van de laatste toevluchtsoorden voor de bijna uitgestorven Sumatraanse tijger. Iets noordelijker ligt het Kerumutan-veenmoeras, een ander belangrijk leefgebied voor tijgers waarop Sinar Mas het gemunt heeft.

Zal Indonesië binnenkort alleen nog maar papieren tijgers hebben? Zo ziet het ernaar uit als APP zijn zin doordrijft. Maar dat is

buiten Greenpeace gerekend. Dit voorjaar richten we onze pijlen op de pulp- en papierdochter van Sinar Mas. Hopelijk met evenveel succes als bij palmolie.

Jelle De Mey

¹ Rapport beschikbaar op www.greenpeace.be (rubriek Publicaties).

Wat kan jij doen?

Enkele kleine tips om jouw
papierverbruik in te perken:

- gebruik gerecycleerd papier
- print minder
- gebruik beide zijden van een blad

2010 in cijfers

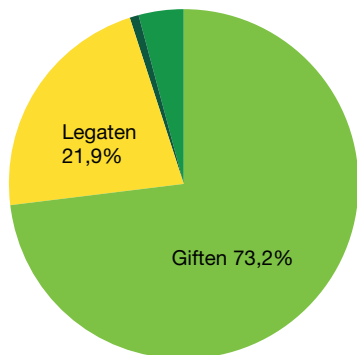
Om zijn volledige onafhankelijkheid te behouden, aanvaardt Greenpeace uitsluitend giften van zijn sympathisanten, en geen subsidies of sponsoring door bedrijven. We vragen financiële steun aan donateurs op een manier die helemaal strookt met de deontologische code van de Vereniging voor Ethische Fondsenwerving (VEF). Dat houdt in dat we onze sympathisanten, medewerkers en personeelsleden minstens jaarlijks inlichten over het gebruik van onze financiële middelen. Een onafhankelijke revisor controleert onze jaarrekeningen.

Inkomsten, uitgaven en eindresultaat

	2010		2009		2008		2007	
INKOMSTEN								
Giften	4.955.285	73,2%	3.802.406	87,0%	4.199.013	87,1%	4.216.935	86,8%
Legaten	1.485.206	21,9%	249.191	5,7%	350.079	7,3%	279.007	5,7%
Opbrengsten	63.758	0,9%	98.100	2,2%	148.250	3,1%	192.895	4,0%
Andere	269.407	4,0%	221.071	5,1%	125.452	2,6%	169.997	3,5%
Totaal	6.773.655	100%	4.370.768	100%	4.822.794	100%	4.858.834	100%
UITGAVEN								
Campagnes	4.358.274	67,1%	3.064.116	65,0%	3.455.435	64,8%	2.792.752	60,7%
Fondsenwerving	1.580.109	24,3%	1.122.829	23,8%	1.353.907	25,4%	1.331.159	28,9%
Administratie	553.294	8,5%	524.542	11,1%	520.294	9,8%	480.064	10,4%
Totaal	6.491.677	100%	4.711.487	100%	5.329.636	100%	4.603.975	100%
EINDRESULTAAT	281.978		-340.719		-506.842		254.859	

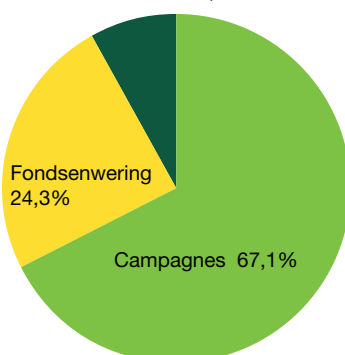
Inkomsten 2010

Opbrengsten 0,9% Andere 4,0%

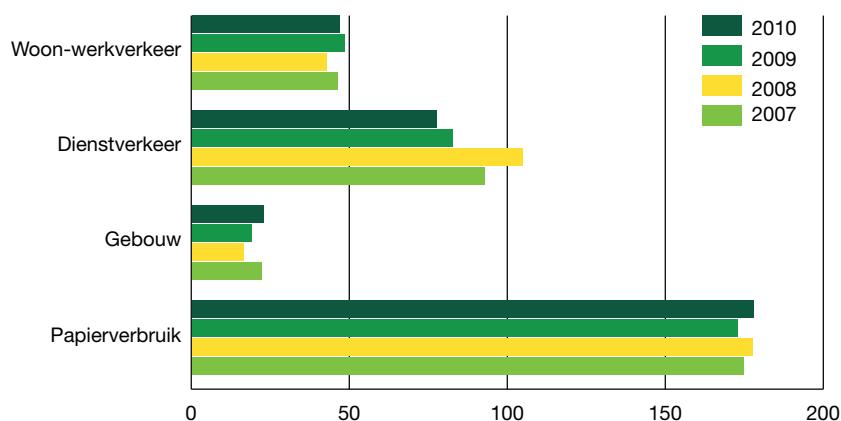

Uitgaven 2010

Administratie 8,5%

Uitstoot broeikasgassen, per bron (ton CO₂)

Om onze CO₂-uitstoot zo veel mogelijk te beperken, zijn het uitgebreide financiële rapport, het verslag van onze revisor en het maatschappelijk jaarverslag beschikbaar op www.greenpeace.be (Wie zijn we/ Financiële transparantie). Voor de geïnteresseerden zonder internettoegang, zijn deze rapporten ook op eenvoudig verzoek in gedrukte versie verkrijgbaar.

Inkomsten, uitgaven en eindresultaat

In 2010 ontvingen we veel grote legaten van sympathisanten die Greenpeace in hun testament hadden opgenomen. Die extra middelen zullen ingezet worden zoals dat door de erflaters in hun laatste wil werd bepaald.

In 2010 ging 67 % van alle middelen naar onze campagnes. De tabel inkomsten/ uitgaven voor de afgelopen vier jaar toont een gunstige evolutie waarbij meer uitgaven aan campagnezijde worden gespenseerd. De balans heeft een positief resultaat van bijna 282.000 euro.

Milieu-impact

Sinds enkele jaren meten we ons energieverbruik, brengen we onze verplaatsingen in rekening en kijken we naar onze verschillende gedrukte publicaties om de CO₂-uitstoot van onze werking te berekenen.

Het papier dat we gebruiken voor verschillende rapporten en magazines heeft veruit de grootste impact op het milieu. De winter 2010-2011 was zeer streng en dat vertaalt zich natuurlijk in een hogere aardgasfactuur en dus hogere uitstoot. Onze professionele verplaatsingen hebben we wel kunnen terugdringen, door steeds meer videoconferenties te organiseren.

© Greenpeace

Onze donateursservice is er voor jou

Bart, Wim en Caroline van de donateursservice zijn dagelijks op post om al jouw vragen te beantwoorden:

- Wil je meer weten over onze campagnes?
- Heb je geen fiscaal attest ontvangen?
- Ontving je een fiscaal attest maar is het document onvolledig?
- Wil je meedoen met online acties?

Aarzel niet! Contacteer ons van maandag tot vrijdag, van 9u30 tot 12u30 en van 13u tot 17u op het nummer **02 274 02 41**

Gezocht: kandidaten voor onze Algemene Vergadering

De Algemene Vergadering is het hoogste orgaan van Greenpeace België waarvan de samenstelling de diversiteit van onze maatschappij vertegenwoordigt. De Algemene Vergadering benoemt de Raad van Bestuur en keurt de rekeningen en de begroting goed. De Raad van Bestuur benoemt de directeur, volgt de strategische ontwikkelingen van Greenpeace België tijdens haar driemaandelijkse bijeenkomsten en legt een jaarverslag voor aan de Algemene Vergadering.

Op zoek naar nieuwe kandidaten

Wij zijn op zoek naar nieuwe gemotiveerde kandidaten die onze Algemene Vergadering willen versterken. Wij zijn vooral op zoek naar vertegenwoordigers van het maatschappelijk middenveld die competenties hebben op juridisch, financieel of economisch vlak of die ervaring hebben in het besturen van een bedrijf of een organisatie. De leden van de Algemene Vergadering nemen deel aan twee vergaderingen per jaar. Zij oefenen deze functie op vrijwillige basis uit.

Geïnteresseerd? Stuur uw kandidatuur op!

Als u geïnteresseerd bent in deze functie, stuur dan een mail naar denise.morissens@skynet.be samen met een motivatiebrief en een curriculum vitae vóór 15 september. Een selectiecomité zal zich over de aanvragen buigen. Daarna wordt uw kandidatuur voorgelegd aan de Algemene Vergadering van oktober.

Voorwaarden

Ouder dan 21 jaar zijn en Greenpeace financieel steunen.

Laat uw kinderen een behouden planeet na

De milieu-uitdagingen voor de toekomst zijn immens. Om die uitdagingen aan te pakken, hebben wij aanzienlijke en langdurige financiële steun nodig. Indien u iets wilt doen en op duurzame wijze wilt getuigen van uw engagement voor het behoud van ons leefmilieu, **steun Greenpeace dan met een testament of een schenking.**

Door ons aan te duiden als begunstigde, biedt u ons de nodige middelen om onze opdracht ook op lange termijn uit te voeren. Concreet zal uw gebaar helpen om de toekomstige generaties een leefomgeving van een betere kwaliteit na te laten.

“Ik sta klaar om in alle vertrouwen uw vragen te beantwoorden.”

Frederic Diependaele

Meer weten?

Neem rechtstreeks contact op met Frederic Diependaele, verantwoordelijke testamenten en schenkingen.

Tel.: 02.274.19.33

E-mail: frederic.diependaele@greenpeace.org

U kunt ook de onderstaande antwoordbon invullen.

U ontvangt dan gratis, vertrouwelijk en zonder enige verbintenis van uw kant onze brochure **Testamenten en schenkingen**.

ANTWOORDBON

☐ Ik wil graag de brochure 'Testamenten en schenkingen' ontvangen.

Naam:

Voornaam:

Straat:

Nr.: Bus:

Postnummer:

Gemeente:

Tel.:

Geboortedatum:

Terugsturen aan:

Greenpeace, t.a.v. Frederic Diependaele,
Haachtsesteenweg 159, 1030 Brussel

Levensduur van oude kerncentrales verlengen is géén optie

We roepen de komende Belgische regering op om de wet op de kernuitstap vanaf 2015 te respecteren en om resoluut werk te maken van een 100% hernieuwbare toekomst. Want kernenergie is **niét** veilig!

**DEZE PETITIE WORDT
AAN DE TOEKOMSTIGE
BELGISCHE REGERING
OVERHANDIGD**

[illegible]

* Zo blijf je op de hoogte van het werk van Greenpeace

Terugsturen naar: Greenpeace, Haachtsesteenweg 159, 1030 Brussel

GREENPEACE
www.stop-kernenergie.be

dossier

Hoe Europa de zee leegvist

GREENPEACE

Na de tweede wereldoorlog barstte de wereldwijde visvangst uit haar voegen. De Europese zeeën slaan alle records: naar schatting ongeveer 90 % van de visvoorraden is er bijzonder slecht aan toe. Hoe dat komt? Reusachtige industriële vissersboten vangen met hun overmatig grote netten alle vis die er nog te vangen valt. Maar gelukkig is het nog niet te laat om het tij te keren. Tegen 2013 wordt het Gemeenschappelijk Visserijbeleid van de Europese Unie herzien. Door druk uit te oefenen dringt Greenpeace aan op het herstel van de visvoorraden en de mariene ecosystemen in het algemeen.

2011.2
Zomer 2011

We vangen veel te veel vis

Eerst hebben onze boten bij wijze van spreken de Europese zeeën leeggevestigd en nu varen ze steeds verder weg op zoek naar vis. Zij zetten met name koers naar Afrika. Zo krijgt de plaatselijke bevolking die leeft van de visvangst te maken met oneerlijke concurrentie.

In 2010 doorkruiste Greenpeace aan boord van de Arctic Sunrise vijf weken lang de zee voor Mauritanië en Senegal om zicht te krijgen op de omvang en de aard van de buitenlandse visserij in de regio. Van de 93 getelde buitenlandse boten waren er 61 afkomstig uit de Europese Unie en behoorden er 12 tot de grootste en krachtigste schepen van Europa. Zij zijn vooral uit op kleine vissoorten als haring, blauwe wijting, sardines en makreel.

Wat doen die grote Europese schepen in de Afrikaanse zeeën? Nadat ze alle zeeën van Europa nagenoeg volledig van hun rijkdommen hebben beroofd, schrikken zij er niet voor terug om zich naar verder afgelegen streken te begeven om ook daar alle vis uit het water te halen.

Europese zeeën zijn leeg

De wetenschappers zijn het er unaniem over eens dat bijna 90 % van de visvoorraden in de Europese zeeën overbevist is. Op wereldvlak is dat 75 %. Naar schatting een derde van

de Europese visbestanden zal zich waarschijnlijk nooit meer kunnen herstellen.

Hoewel de viskramen nog altijd goed gevuld zijn en wij nog regelmatig vis op ons bord krijgen, ziet de situatie op zee er toch veel somberder uit. De mariene ecosystemen hebben het zwaar te verduren.

Dat is ongetwijfeld de schuld van de grote Europese vissersvloot. Terwijl de visvoorraden slinken, worden de vissersboten steeds groter en steeds krachtiger. Ze brengen steeds meer tijd op zee door en zijn uitgerust met almaar gesofisticeerder vistuig. Zij halen twee of drie keer meer vis uit zee dan gerechtvaardigd is.

Het werk van die zeereuzen neemt vooral angstaanjagende proporties aan in het Kanaal en de Noordzee, waar de voorraden kabeljauw en tong zijn ingestort. In de Middellandse Zee is de blauwvintonijn op sterven na dood: de voorbije twintig jaar is het aantal blauwvintonijnen er met 80 % gedaald. Die achteruitgang begon tegelijk met de invoering van de tonijnkweek aan het eind van de jaren 1990. Sindsdien worden op zee gevangen tonijnen vetgemest in drijvende kooien nabij de kusten. De vissen worden er volgepropt tot ze zwaarder en groter en dus meer geld waard zijn.

© Christian Åslund / Greenpeace

Visoverschot gaat overboord

Die grote schepen werken met niet-selectief vismateriaal, zoals sleepnetten en zegens, waarmee zij niet alleen de geeerde soorten vangen, maar ook allerlei soorten vis of andere dieren die niet geschikt zijn voor verkoop of consumptie. Aan het wateroppervlak kan dit gaan om vogels of dolfijnen, maar de boten vangen ook soorten die op grote diepte leven, zoals zeesterren. Die 'bijvangst' kunnen tot 90 % van de totale vangst uitmaken.

Bijzonder dramatisch voor het herstel van de bestanden is ook dat de boten grote hoeveelheden vissen vangen die te klein zijn voor consumptie en die in de netten sterven voor ze de kans hebben gehad om zich voort te planten. Volgens de Europese Commissie wordt 93 % van de kabeljauw in de Noordzee gevangen vooraleer de vissen zich hebben kunnen voortplanten.

De bijvangsten omvatten tot slot ook de vissen die worden gevangen bovenop de toegestane quota. Die worden gewoon stervend of dood weer overboord gegooid. Tenzij de vissers er natuurlijk in slagen om die illegaal gevangen vis door de mazen van de netten van de controleurs te sluizen.

“Nadat ze de zeeën van Europa hebben leeggeplunderd, zetten de Europese schepen koers naar Afrika”

Nederlandse trawler in de Afrikaanse wateren

© Christian Åslund / Greenpeace

“Volgens de Europese Commissie wordt 93 % van de kabeljauw in de Noordzee gevangen voordat de vissen zich hebben kunnen voortplanten”

Spanje is grootste ‘visserijnatie’

Als we alle vangsten van de volledige Europese vloot bij elkaar optellen, komt Europa op de derde plaats op wereldschaal, na China en Peru. Binnen Europa zelf is Spanje de belangrijkste ‘visserijnatie’, met meer dan 12.000 boten en een totale jaarlijkse productie van meer dan een miljoen ton vis. Daarna volgen Denemarken, Groot-Brittannië, Frankrijk, Nederland en Italië.

De Belgische vloot is vrij beperkt en bestaat voor het grootste deel uit diepzeetrawlers die vooral tong en andere platvissen vangen in de noordelijke zeeën.

Alle middelen zijn goed

De grote industriële vissersboten deinzen er niet voor terug om gebruik te maken van de vistechiek die het best is aangepast aan de gepeerde vissoort.

- **Diepzeetrawlers** vangen soorten die dicht bij de bodem leven (bijvoorbeeld tong, langoustines en kabeljauw). Die techniek is het meest vernietigend voor de zeebodem en de soorten die daar leven. De netten slepen over de bodem en doden alle leven in zee. Het duurt enorm lang vooraleer het zeeleven zich herstelt. Een net van 500 meter breed dat een uur lang wordt voortgesleept, kan een oppervlakte verwoesten die even groot is als 180 voetbalvelden. Dit is vandaag zonder twijfel de meest gebruikte techniek.
- De **zegenvissersboten** gebruiken dan weer netten om scholen vissen in te sluiten aan het wateroppervlak. Ringzegens zijn soms langer dan een kilometer en gaan 100 tot 200 meter diep. Hiermee worden onder andere tonijn en vette vis als makreel gevangen.

“De Europese vissersboten bedreigen de voedselzekerheid van de West-Afrikaanse landen, die sterk afhankelijk zijn van vis”

Issa Moustapha Diop : “Ik hoop dat mijn kinderen een ander beroep kiezen”

Issa Moustapha Diop is een traditionele visser in Mauritanië. Hij wil het vissen gerust enkele weken laten om vol overtuiging zijn boodschap aan de Europese politici af te leveren: er moet dringend minder en duurzamer gevestigd worden in de Afrikaanse wateren.

Hoe lang ben je al visser?

“Ik ben er in 1967 mee begonnen, meer bepaald in Senegal. Dat land leeft echt van de visvangst, in tegenstelling tot Mauritanië. Op één dag vingen we meer dan nodig, want de zee zat vol vis. In 1974 keerde ik terug naar Mauritanië omdat zich hier ook een visstraditie begon te ontwikkelen.”

Valt er nog steeds zoveel te vangen?

“Zeker niet voor de kust van Senegal. Sterker nog, veel Senegalese vissers komen vandaag bij ons werken. In Mauritanië zag ik de visbestanden afnemen sinds de jaren negentig. De situatie is nog niet rampzalig, maar het wordt steeds moeilijker. Vroeger visten we enkel overdag, maar nu moeten we soms ‘s nachts uitvaren en ons verder van de kust begeven om onze netten te vullen. Die trend is vooral te wijten aan de grote Europese en Aziatische vissersvloeden die de kusten voor West-Afrika leegvissen.”

Betekenen die grote vissersvloeden concurrentie voor jullie?

“Ja. We vissen met behulp van prauwen. We hebben er ongeveer negentig voor het ganse land, met een gemiddelde lengte van 20 meter. We gebruiken netten waarin we voornamelijk sardines vangen, maar ook inktvis en horismakreel. Onze techniek is selectief, wat betekent dat we weinig vissen bovenhalen die niet verhandelbaar zijn. Onze manier verschilt dus grondig van de grote Europese vloeden, die zonder veel onderscheid vissen. Ze vriezen een deel van hun vangst onmiddellijk in aan boord om die naar Europa te kunnen verschepen. Ik heb er op zich niets op tegen dat Europese boten in West-Afrika vissen, maar de rijkdom van de zee moet ook aan ons land en aan onze vissers ten goede komen. Daarom is het nodig dat de omvang van de Europese vloot verkleint en dat ze duurzame vismethoden gebruiken. Bij ons is 80 procent van de bevolking voor haar overleven aangewezen op vis, vooral dan sardines. De visvangst is ook een grote bron van werkgelegenheid en inkomsten. Dat moet zo blijven.”

Gaat het beroep over van vader op zoon?

“Mijn oudste zonen zijn vissers, ja. Maar ik spaar zodat de jongsten naar school kunnen en een andere stiel leren. Ik vrees dat het op termijn te moeilijk wordt. De traditie blijft voortleven, maar slechts gedeeltelijk.”

Andere oorden plunderen

Door het vistekort in de Europese zeeën is de helft van de vis die in onze streken wordt gegeten, vandaag al ingevoerd. Onze grote vissersboten varen rond voor de westkust van Afrika en gaan ook nog verder. Je vindt ze in alle oceanen op aarde en zelfs in de zee rond de eilanden in de Stille Oceaan en Zuid-Amerika, die in ruil amper 5 à 6 % ontvangen van de waarde van de vis die de boten in hun kustwateren bovenhalen. De boten treden er in concurrentie met de plaatselijke vissersboten en bedreigen zo de voedselzekerheid van die landen die sterk afhankelijk zijn van vis. Ten slotte gaan ze zelfs de zeeën rond de Noord- en de Zuidpool plunderen.

Daarbij vernietigen ze de mariene habitats en de visvoorraden, en vangen ze ook dieren die we zelfs niet eens op ons bord zouden willen, zoals schildpadden en dolfijnen.

Door niet verder te kijken dan de korte termijn en zich enkel te baseren op onmiddellijk winstbejag, tekenen de boten hun eigen doodvonnis, want ‘zonder vis is er natuurlijk ook geen visvangst’.

© Greenpeace / Malcolm Pullman

Visvangst is gereglementeerd, maar...

Het valt moeilijk te geloven, maar de Europese visvangst is gereglementeerd. In 1983 voerde de EU het Gemeenschappelijk Visserijbeleid in. Al van bij het begin bleek dit beleid niet in staat om zijn doelstellingen waar te maken: de bestanden beschermen, een levensvatbare economische sector behouden en banen vrijwaren. Dat komt onder andere door de sterk uiteenlopende belangen.

Op papier ziet het Gemeenschappelijk Visserijbeleid (GVB) er goed uit. De Europese Commissie zelf wil voorrang geven aan het herstel van de visvoorraden op lange termijn en aan de goede gezondheid van de ecosystemen. Ze geeft zelfs toe dat de overbevissing zo ernstig is dat we meer vis zouden kunnen vangen 'als we minder vis zouden vangen'.

Maar op het terrein is er allesbehalve sprake van een duurzame visvangst. De huidige Europese visserij wordt gekenmerkt door overbevissing, overcapaciteit, een gering rendement, afnemende vangsten en slinkende visvoorraden. Met andere woorden:

het GVB is het perfecte voorbeeld van een falend beleid dat wordt bepaald door de kortetermijnbelangen van de visserijsector.

De strijd om de quota

We nemen er een voorbeeld bij. Elk jaar moet de Europese Unie de vangstquota vastleggen die toegelaten zijn voor de verschillende soorten. De voorstellen van de Europese Commissie stemmen min of meer overeen met de aanbevelingen van de wetenschappers. Het probleem ligt bij de ministers die verantwoordelijk zijn voor de visserij en die (bijna) systematisch bezwijken voor de eisen van de visserijsector

“Elk jaar oefent de visserijsector druk uit om de visquota te verhogen”

en helemaal geen langetermijnvisie hebben. De situatie is werkelijk veronwonderlijk: enerzijds financieren de regeringen wetenschappelijke studies om de quota op objectieve wijze vast te leggen en anderzijds houden zij absoluut geen rekening met de resultaten van die studies. Alle jaren ontstaat er dus een reusachtige strijd bij het vastleggen van de quota:

de ministers, vooral van Spanje en Frankrijk, pingelen zwaar en trekken de visquota die de Commissie voorstelt, gewoon op. Kortom: de visserijsector trekt altijd aan het langste eind. De voorbije jaren lagen de toegelaten vangsten gemiddeld 48 % hoger dan wat de wetenschappers hadden aanbevolen.

De visquota zijn niet alleen te hoog, maar meestal leven de vissers ze ook niet na. Bovendien zijn de controles zo goed als onbestaande, al heeft de Europese Commissie in maart 2011 wel beslist om Spanje te bestraffen omdat het zijn vangstquotum voor makreel met bijna 20.000 ton had overschreden (80 % meer dan zijn aanvankelijke quotum!).

Tegen dit koortsachtige tempo zouden tegen 2050 vrijwel alle commercieel interessante vissoorten verdwenen kunnen zijn. En dat is slecht nieuws voor de vissers die het ondanks de massale subsidies die ze ontvangen, vandaag al moeilijk hebben om het hoofd boven water te houden.

Maar dit hoeft geen onafwendbaar noodlot te zijn, want tegen 2013 wordt het GVB volledig herzien.

Koraal in de Middellandse Zee

© Greenpeace / Gavin Parsons

© Greenpeace

Het is nog niet te laat, maar wel de hoogste tijd

Er liggen heel wat uitdagingen op tafel en we moeten snel ingrijpen, want het Gemeenschappelijk Visserijbeleid wordt tegen 2013 herzien. Interview met Saskia Richartz, beleidsadviseur bij de EU-unit van Greenpeace.

De nieuwe wetgeving wordt in 2013 van kracht. Zijn er nieuwe elementen die maken dat het werkelijk nodig is om flinke vooruitgang te boeken?

Er zijn verschillende redenen om de visvangst beter te reglementeren. Allereerst blijven de voorraden slinken als gevolg van de steeds efficiëntere vistechnieken. Bovendien zijn er de voorbije tien jaar ook nieuwe ecosystemen ontdekt, zoals het koudwaterkoraal in de Europese zeeën, op een diepte van 400 tot 2000 meter. Die ecosystemen worden vandaag verwoest door de sleepnetten die over de zeebodem schrapen. De nieuwe regelgeving moet absoluut zorgen voor een betere bescherming van het leven in de diepzee. Ten slotte

zijn er de laatste jaren los van het GVB nieuwe wetten goedgekeurd voor de bescherming van de zeeën. Het GVB moet aan die wetten worden aangepast.

Welke zijn de belangrijkste elementen die in het nieuwe GVB aan bod moeten komen?

De vissersvloot moet inkrimpen en de meest vernietigende vismethoden moeten worden afgeschaft. Die grote boten vormen 20 % van de totale vloot, maar ze vangen 80 % van de vis! De kleine boten, die noodgedwongen in de Europese zeeën en dicht bij de kusten moeten vissen omdat ze niet verder of dieper kunnen gaan, hebben zwaar te lijden onder de concurrentie van die grote boten. De hele visserijsector kan vandaag enkel overleven dankzij aanzienlijke subsidies. Op lange termijn is dat niet houdbaar. En natuurlijk is er ook het probleem van de quota: de quota die de wetenschappers aanbevelen, moeten wettelijk bindend worden, zoals dat al in de Verenigde Staten het geval is. Dan kunnen de ministers niet langer

druk uitoefenen om ze op te trekken. Greenpeace vindt het van essentieel belang om de quota niet elk jaar te herzien, maar ze voor een langere periode vast te leggen, rekening houdend met de mariene ecosystemen. Het is trouwens ook nodig om ze per regio vast te leggen, zodat een volledig ecosysteem zich kan herstellen, en niet soort per soort.

Voorziet het GVB ook de instelling van mariene van zeereservaten?

Inderdaad. Dat is een ander punt dat deel moet uitmaken van het nieuwe Europese beleid. Die reservaten moeten verboden terrein zijn voor de visvangst en voor alle andere activiteiten die schadelijk zijn voor het leven in zee. Ten slotte is het ook heel belangrijk dat het GVB meer transparantie oplevert, op alle niveaus. Het moet duidelijk zijn wie er vist en volgens welke methode. Die informatie moet worden megedeeld aan de consument. In al onze eisen vragen wij dat de wetgeving prioritair voorrang geeft aan de bescherming van het milieu. Met de natuur valt niet te onderhandelen.

Kernelementen van het nieuwe Gemeenschappelijke Visserijbeleid volgens Greenpeace:

- Een beperking van de omvang van de vissersvloten en ook de tijd die zij op zee doorbrengen.
- Een verbod op verwoestende en niet-duurzame vismethoden.
- De oprichting van zeereservaten waarin niet gevisst mag worden.
- Het vastleggen van visquota in overeenstemming met de wetenschappelijke aanbevelingen.
- Meer transparantie, op alle niveaus.

Actievoerder eist de oprichting van zeereservaten in de Oostzee.

© Greenpeace / Christian Aslund

Zijn er voorbeelden van mariene reservaten in de Europese zeeën?

Ja, maar meestal zijn die gebieden te klein om echt doeltreffend te zijn. Maar waar er al dergelijke beschermde zones bestaan, hebben de visbestanden zich werkelijk kunnen herstellen. Dat is bijvoorbeeld het geval in de Stille Oceaan, in Nieuw-Zeeland en in bepaalde delen van de Verenigde Staten. In het noorden van Europa is een zone tussen de Noordzee en de Oostzee gesloten voor trawlers. Door die eenvoudige maatregel hebben de bestanden zich al gedeeltelijk kunnen herstellen, vooral dan die van kabeljauw. Greenpeace wil dat 40 % van de oppervlakte van de oceanen bestaat uit zeereservaten.

Welke rol kunnen landen als België en Luxemburg spelen?

De Europese beslissingen worden gezamenlijk genomen door de 27 lidstaten. Wij hopen dat die twee landen onze eisen zullen steunen voor een duurzamer visserijbeleid dat ten goede komt aan de toekomstige generaties. Wij hopen ook dat zij de buurlanden zullen overtuigen om te kiezen voor duurzamer vismethoden.

Laten we ons even voorstellen dat Europa in 2013 uiteindelijk een positieve wetgeving goedkeurt. Hoe kunnen we ervoor zorgen dat de tekst ook wordt omgezet in concrete daden op het terrein?

Momenteel zijn de spelregels niet voldoende duidelijk en is het dus voor 'visserijlanden' als Spanje of Frankrijk niet moeilijk om ze te omzeilen. Als er een duidelijke en heldere wetgeving is, met bindende doelstellingen, zal het gemakkelijker zijn om die door alle lidstaten te laten naleven.

Zullen er controles zijn om na te gaan of de vissers de wetgeving naleven?

Natuurlijk. De zeevaartpolitie zal daarin een belangrijke rol moeten spelen. Ook Greenpeace kan als waakhond optreden. Dankzij onze boten kunnen wij op zee de activiteiten van de vissers gaan controleren. Dat hebben we in het verleden gedaan en dat zullen we ook in de toekomst blijven doen. De consumenten moeten echter kieskeuriger worden en vragen naar duurzaam gevangen vis. Als de vraag naar dergelijke producten toeneemt, zullen de vissers daar uiteindelijk rekening mee houden.

Zal de wetgeving ook regels opleggen voor de activiteiten van onze grote schepen in de zeeën van de ontwikkelingslanden?

De wetgeving zal gelden voor alle Europese boten, ongeacht waar die vis vangen. Dus ook bijvoorbeeld in Afrika. Het is totaal onaanvaardbaar dat onze schepen de plaatselijke bevolking beroven van de vis die voor die mensen een essentieel voedingsmiddel is

De tijd dringt, neem ik aan?

Inderdaad, het Gemeenschappelijk Visserijbeleid wordt alle tien jaar herzien. Als de hervorming die nu op stapel staat mislukt, zal het voor sommige soorten waarschijnlijk te laat zijn...

Wat kunnen onze lezers doen?

Ze kunnen zich informeren over de herkomst van de vis die ze eten en de manier waarop die is gevangen. Die informatie is momenteel niet beschikbaar in de winkels en daarom vraagt Greenpeace meer transparantie op alle niveaus, van bij de vangst op zee tot op ons bord.

Caroline Veter

Met dank aan Saskia Richartz

Bronnen

- How Africa is feeding Europe", Greenpeace International 2010.
- "EU – Stop overfishing", Greenpeace International, 2010.
- "Reform of the EU's Common Fisheries Policy", Greenpeace EU unit, 2009.
- "De hervorming van het Europese visserijbeleid", Greenpeace Nederland, 2009.

Wat kan jij doen?

Probeer geen bedreigde vis te eten.

Meer informatie op

www.greenpeace.be (rubriek Wat kun jij doen/Ecotips).

An underwater photograph showing a black sea urchin on a rocky seabed covered in algae and small shells. A small, slender fish with a yellow stripe swims in the blue water above. The entire image is framed by a thin green border.

GREENPEACE

Steun ons! **IBAN** BE03 0011 3807 0684 - **BIC** GEBABEBB

Greenpeace Haachtsesteenweg 159, 1030 Brussel – tel: 02 274.02.00

www.greenpeace.be

© Greenpeace / Marco Care